

Omvärldsbevakning

-Maj 2022

Småland-Blekinge-Hallands Brysselkontors årliga omvärldsbevakning bygger på ett urval av frågor för vilka vi gör bedömningen att EU:s eller andra europeiska regioners aktiviteter föranleder Småland-Blekinge-Halland att se närmare på sitt engagemang – på den europeiska arenan såväl som på hemmaplan. Aktiviteterna kan till exempel gälla lagstiftning, EU-finansiering eller samarbeten. Omvärldsbevakningen är indelad i två kategorier:

- **Strategiska områden:** Breda utmaningar av strategisk vikt. Här presenteras ett urval av områden och frågor som bedöms föranleda aktivitet hos medlemmarna på kort till medellång sikt. En överblick av varje strategiskt område, följs av ett antal aktuella frågor som Brysselkontoret bedömer som betydelsefulla. Här beskrivs även pågående aktiviteter och hur Småland-Blekinge-Halland kan agera framöver.
- **Övriga områden:** Frågor som syftar till att ge våra ägare större möjlighet att förbereda sig för framtiden. Detta utifrån vad som sker på EU-arenan kan påverka Småland-Blekinge-Halland inom en snar framtid och kan leda till uppdrag för organisationen.

Omvärldsbevakningen syftar även till att bidra som ett kunskapsunderlag till medlemmarnas årliga arbete med att kartlägga och prioritera sina gemensamma behov gentemot Brysselkontoret och på vilket sätt man önskar engagera sig internationellt för att lösa målen hemma.

Specifikt för denna uppdatering

Från att ha handlat om övergripande strategier, påverkar nu EU:s digitala och gröna omställning oss genom lagförslag, initiativ och resursallokering. Det är betydande omställningar med stora investeringsbehov vi talar om för att uppgradera våra energisystem, förändra hur vi transporterar oss och anpassa vanor och attityder.

I år har *innovation* tagits bort som ett eget strategiskt område. Anledningen är att innovationsaspekten ur ett EU-perspektiv är en viktig beståndsdel i de flesta tematiska områden. Dessutom är metoder kopplade till innovationsarbete, så som smart specialisering och missions, numera etablerade hos ägarna, som även är väl bekanta med behovet av att ingå i rätt typ av samarbeten för att öka sina chanser för att komma i fråga för vissa typer av EU-finansiering. Framöver handlar det om att fortsätta fånga möjligheter där våra styrkor kan kopplas ihop med andras kompetenser – och att bygga vidare på vår kompetensförsörjning inom utvalda områden!

Transportområdet byter namn till *hållbar mobilitet*. Tanken är att bättre spegla att betydelsen av rörlighet ur ett EU-perspektiv har breddats. Vid sidan av olika typer av transportvägar och fordon, ökar fokus på både digitala lösningar och drivmedel. Just drivmedel och energi har i denna uppdatering tagit steget in som ett nytt strategiskt område. De närmaste åren förutses Europas lokala och regionala nivå arbeta intensivt med att renovera sitt fastighetsbestånd och parallellt bygga energisystem som hanterar såväl olika energikällor som användningsområden.

Digitalisering har som förutsett tagit steget från ett bevakningsområde till ett strategiskt område att arbeta med. I en oklar svensk ansvarssituation är det betydelsefullt att ägarna hanterar den snabba utveckling och samordning som sker på EU-arenan.

Övriga områden handlar i år enbart om kriget i Ukraina ur ett horisontellt perspektiv. På blott några månader har vi sett en rad följder för bland annat energi och livsmedel. Effekterna av kriget handlar även om framtidens prioriteringar och resursallokeringar, må det röra utbyggnad av vindkraft, ett ökat europeiskt försvarssamarbete, migrationsströmmar eller vårt näringslivs tillgång på råvaror och produkter.

Nya förutsättningar för internationellt samarbete 2021–2027

Den nya programperioden innehåller flera möjligheter till interregional samverkan för regional utveckling. EU betonar alltmer vikten av att kunna koppla våra kompetenser till andras styrkor. Avsikten är att ge större möjligheter för fler att ta del av konkurrensutsatt EU-finansiering. Att synliggöra och marknadsföra regionens kompetenser blir allt viktigare för den regionala nivåns förmåga att kunna ta del av europeiskt kapital för investeringar som planeras i regionen.

Den nya programperioden handlar i hög grad om att öppna dörrar till europeisk samverkan för aktörer i regionens innovationssystem och att fokusera på de möjligheter som länkar bäst till våra medlemmars prioriteringar och styrkor. Föregångare inom samarbeten visar att de har kapacitet för att nå önskad effekt av EU-medel. Det kan handla om att SBHSS medlemmar strävar efter att bli bland de första europeiska regionerna som etablerar de nya *digitala hubbarna*, blev föregångsregion i *Missions* eller engagerade sig i storsatsningen kring arkitektur i vid mening, *New European Bauhaus*.

Framtidsvisioner

Utän ett slut i sikte för kriget i Ukraina, kan det inte uteslutas att vi kommer fortsätta påverkas framöver, även på längre sikt. På medellång sikt ser vi även att frågan om regionala utvecklingskapital växer, troligen inleds redan i år diskussioner i Sverige om hur vi ska ställa oss till EU:s halvtidsutvärdering av sammanhållningspolitiken och dess medel som enligt SKR står för ca 60% av det regionala utvecklingskapitalet. På lite kortare sikt finns det även möjlighet att vattenrelaterade frågor om tillgång och kvalitet ytterligare kan prioriteras på EU:s agenda.

Slutligen bedömer vi att våra ägare har goda möjligheter att vara med och påverka utvecklingen av framtida EU-policy. Genom att SBHSS inrättade en skogspilot under 2022, där både politiker och tjänstepersoner ingår, har en arbetsmetod etablerats för att kunna hantera frågor tidigt i EU:s beslutsprocess.

Innehåll

1. Strategiska områden	5
1.1 Cirkulär bioekonomi	5
1.1.1 Aktuellt	6
1.2 Hälsa	7
1.2.1 Aktuellt	8
1.3 Digitalisering	9
1.3.1 Aktuellt	10
1.4 Energi och drivmedel	11
1.4.1 Aktuellt	12
1.5 Kompetensförsörjning	13
1.5.1 Aktuellt	14
1.6 Hållbar mobilitet	15
1.6.1 Aktuellt	16
2. Övriga områden	17
2.1 Kriget i Ukraina	17

1. Strategiska områden

1.1 Cirkulär bioekonomi

EU:s arbete för att möta miljö- och klimatrelaterade utmaningar sträcker sig över flera policyområden. Detta är tydligt i den *Gröna giv* som är en av de högst prioriterade satsningarna för von der Leyens EU-kommission. Visionen som stakats ut i den *Gröna giv* har konkretiserats genom ett lagstiftningspaket med nya och reviderade förslag som just nu behandlas på europeisk nivå.

I princip all EU-policy med påverkan för den cirkulära bioekonomins utvecklingsmöjligheter ryms inom ramarna för EU:s *Gröna giv* – från strategier och lagstiftning till finansiering och innovation. Begreppet cirkulär bioekonomi används framför allt inom EU:s forskning- och innovationspolicy, men europeiska regioner har omfamnat det både som utgångspunkt för samarbeten och nätverk kopplat till livsmedel, skog och trä samt blå ekonomi. Majoriteten av Europas regioner har nämligen bioekonomi som styrkeområde i sina smarta specialiseringsstrategier. Då det blivit allt tydligare att bioekonomin måste grunda sig i ett cirkulärt förhållningssätt, talar man allt oftare om cirkulär bioekonomi.

Det kommer fortsatt vara viktigt att följa lagförslag och punktmarkera delar som innebär hot och möjligheter för våra regioner genom riktade påverkansinsatser. EU-kommissionens förslag är omfattande och innehåller ofta motstridiga skrivelser. EU-lagstiftning och initiativ på ett område kan dessutom lätt förändra förutsättningarna för ett annat. Skrivelser i lagstiftning kring områden för förnybar energi, hållbara produkter och landanvändning påverkar förutsättningarna kring livsmedel, energi och drivmedel på både negativa och positiva sätt. Detta gäller inte minst områden som skoglig bioekonomi som är tätt sammanflätat med EU:s klimat, miljö och energipolitik. De senaste åren har ett antal förslag med betydelse för skoglig bioekonomi förhandlats på EU-nivå, där det varit tydligt att geografiska förutsättningar och synen på skog skiljer sig markant mellan nordiska och övriga europeiska regioner. Det är således relevant att öka kunskapen om våra svenska förutsättningar och marknadsföra hur skogen och dess råvaror kan nyttjas på ett hållbart sätt för att bidra till minskad klimatpåverkan och för att bygga ett hållbart och cirkulärt samhälle. Småland-Blekinge-Halland arbetar idag aktivt tillsammans med regionala aktörer och Brysselbaserade nätverk för att främja våra regioners intressen och föra fram konkreta ändringsförslag till presenterad lagstiftning.

Livsmedelsnäringen är en annan huvudpelare inom bioekonomin som också är tydligt kopplad till EU:s *Gröna giv*. I EU-kommissionens bioekonomistrategi från 2018 betonas vikten av att Europa hittar nya och innovativa vägar för att tillhandahålla livsmedel. Livsmedelssektorn berörs på samma sätt som den skogliga bioekonomin av lagstiftning och initiativ kring biologisk mångfald, landanvändning och jordbruk. För att stödja aktörer inom livsmedelssektorn att ställa om till en mer hållbar industri och skapa framtidens produkter, tillhandahåller EU även finansiering och samarbetsmöjligheter inom forskning och innovation, kompetens- och utbildningsfrågor. Nya initiativ för att främja lokala/regionala livsmedelssystem är att vänta de närmsta åren och inom forskning och innovation väntas fortsatta satsningar via EU-finansiering. Som en aktiv medlem i Brysselbaserade nätverket för bioekonomi har Brysselkontoret goda möjligheter att koppla samman innovativa insatser och kluster med kompetenser i andra europeiska regioner.

Mot bakgrund av EU:s initiativ och medlemmarnas prioriteringar under 2022, bedömer vi att bevakning och aktivitet bör fokuseras på följande områden:

1.1.1 Aktuellt

EU-kommissionens insatser och investeringar i bioekonomi ökar. Det innebär ytterligare möjligheter för Småland-Blekinge-Halland och det är således relevant att våra medlemmar fortsätter sitt europeiska engagemang och påverkansarbete inom bioekonomi.

Lagstiftning på det bioekonomiska området

EU-kommissionens översyn av EU:s klimat och energilagstiftning, det så kallade *Fit for 55*-paketet, sträcker sig horisontellt över flera olika policyområden och innebär både hot och möjligheter för våra regioner. Medan förra året präglades av diskussioner inför lansering av lagförslagen och analys av dess konsekvenser, förväntas framöver en intensiv debatt och förhandling av förslagen på EU-nivå. I den processen är det viktigt att Småland-Blekinge-Halland positionerar sig tillsammans med andra aktörer och regionkontor i Bryssel för att föra fram våra synpunkter och perspektiv i förhandlingarna av enskilda lagstiftningsakter. Detta kommer att kräva en synkroniserad mobilisering av aktörer och nätverk på regional, nationell och europeisk nivå. Paketets förslag kopplar an till styckena nedan och i kapitlet energi och drivmedel.

Skoglig bioekonomi

Småland-Blekinge-Halland har utifrån egna regionala styrkor goda möjligheter att medverka i strategiska samarbeten, öka tillgången till utvecklingsmedel och påverka lagstiftning med bäring på skoglig bioekonomi. Intresset för vår kompetens inom skogsbruk och hållbart byggande är fortsatt stort från både EU-kommissionen och andra regioner. Enbart det faktum att Smart Housing Smålands sökte utlysningen kopplat till ett *Nytt Europeiskt Bauhaus* stärker vår profil ytterligare och skapar möjligheter för våra regioner.

Småland-Blekinge-Halland har under året arbetat med att effektivisera samordningen mellan våra regioner för att snabbare kunna reagera på EU-lagstiftning och initiativ genom SBHSS skogspilot som resulterat i ett positionspapper kring EU:s skogsstrategi. Positionspappret förenklar påverkansarbetet med prioriterade frågor så som vårt skogsbruksbehov och styrkor kopplat till byggande i trä. Bevarandet av skog för att främja biologisk mångfald och öka koldioxidsänkan ställs ibland emot möjligheten att nyttja skogens resurser till biobaserade produkter och energi. För att skydda våra småskaliga jordbruk från ökad administrativ börda och säkerställa ett fortsatt uttag av skog inom våra regioner, kommer det framöver vara angeläget att bevaka och bedriva påverkansarbete kring definitioner och krav för hållbart skogsbruk samt synen på skogens och bioenergens roll i klimatomställningen. Konkret innebär detta ett särskilt fokus på revideringen av *förnybarhetsdirektivet* (RED III), *förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk* (LULUCF) samt det kommande förslaget om EU-regler om certifiering av koldioxidupptag. Därtill presenterar EU-kommissionen 2022 *paketet för hållbara produkter* innehållandes förslag kring biologiskt nedbrytbara plaster och förpackningar. Beroende på hur förslagen utformas kan de medföra möjligheter till ökad produktion och efterfrågan av hållbara skogsprodukter från våra regioner.

Livsmedel

EU-kommissionens livsmedelsstrategi *Från jord-till-bord* fastställer konkreta mål för att omvandla EU:s livsmedelssystem. Den regionala nivån uppmärksammas då lokala/regionala livsmedelssystem är väsentliga för att uppnå hållbarhetsmålen. EU-kommissionen kommer under året presentera ett större *Naturskyddspaket* med förslag för att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och introducera nya naturskyddsmål. Förslagets utformning behöver följas för att minimera risker och administrativa bördor för våra regionala aktörer. Då livsmedel är en fråga med stort intresse från andra europeiska regioner, finns det goda möjligheter att samarbeta med andra och nyttja SBHSS aktiva roll inom ERRIN:s arbetsgrupp för bioekonomi och ERIAFF:s arbetsgrupp för växtbaserade proteiner.

Viktiga frågor

- Lagstiftningsakter med bäring på skogsbruket och bioekonomis roll för att nå klimatmålen
- Tillvarata samarbetsmöjligheter utifrån smart specialisering inom bioekonomiska sektorer

1.2 Hälsa

På hälsoområdet har EU:s medlemsstater beslutskompetens och EU-kommissionens roll är huvudsakligen att stödja medlemsstaterna i arbetet samt att främja såväl forskning som innovation. Demografiska, tekniska och kostnadsrelaterade utmaningar ökar kraven på att hälso- och sjukvårdssystem runtom i Europa reformeras och moderniseras. Därför uppmantrar EU-kommissionen till samordning och samverkan, med eller utan EU-finansiering, samt att i högre grad överföra och dela erfarenheter. Europa har ett starkt näringsliv inom Life Science och Med Tech. Man ser att den globala konkurrenskraften för dessa branscher kan stärkas ytterligare genom harmonisering av regelverk, inte minst vad gäller digitalisering och e-hälsa.

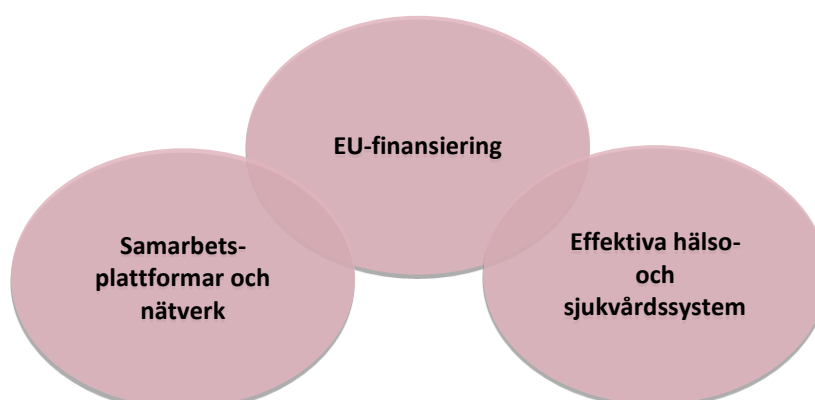
Covid-19 har i hög grad påverkat EU-kommissionens arbete inom hälsoområdet under de senaste åren. Dels har kommissionen adresserat behovet av samordnade rekommendationer och insatser under pandemin, samt förespråkade ett utökat EU-samarbete inom hälsoområdet framöver, bland annat genom en europeisk hälsounion, för att stärka beredskapen vid gränsöverskridande hälsohot. Covid-19 har även tydliggjort behovet av ökade finansiella satsningar på hälsoområdet, samt gränsöverskridande samarbete, både geografiskt och sektoriellt.

Utveckling, både gällande effektiva hälso- och sjukvårdssystem och näringslivsfrämjande, sker i ökande grad inom europeiska samverkansplattformar, där aktörer från regioner, akademi, näringsliv och hälsoorganisationer gemensamt driver utvecklingen, bygger strategiska allianser för kompetensutbyte och även påverkar beslut och utlysningar. Regioner arbetar även med hälsoinnovation och näringslivsfrämjande inom ramarna för regionernas styrkeprioriteringar, smart specialisering. Det är således inte tal om enskilda projekt, utan bredare sammanslutningar där man kontinuerligt samarbetar kring utmaningar och möjligheter. Digitalisering och utveckling inom e-hälsa ses både som en del av lösningen på utmaningar inom hälso- och sjukvårdssystemet och som en tillväxtbransch. Ett exempel på detta är våra ägares ansökning till en europeisk innovationshubb inom e-hälsa, som det står mer om under digitaliseringsområdet.

Finansiering till projekt inom hälsoområdet finns inom flera EU-program. Som ett svar på Covid-19 har EU:s hälsoprogram fått en kraftigt ökad budget och omfattning. Hälsa utgör även en egen del av EU:s program för forskning och innovation, Horisont Europa. Även programmet för ett digitalt Europa erbjuder möjligheter inom e-hälsa och medel från EU:s återhämtningspaket riktas till hälsa- och sjukvård.

Småland-Blekinge-Hallands aktörer har ökat sitt europeiska engagemang inom området hälsa. Bland annat etablerades en gemensam hälsoplattform under 2020 med en tydlig rollfördelning, årsplan och mål. Plattformen är ett verktyg för att genomföra tidigare uppdrag om nära vård, med syftet att kunna arbeta mer effektivt och långsiktigt. Plattformen organiserar erfarenhetsutbyten och fungerar som gemensam ingång till Brysselbaserade nätverk och kontakter.

Mot bakgrund av EU:s initiativ och medlemmarnas prioriteringar under 2022, bedömer vi att bevakning och aktivitet bör fokuseras på följande områden:

1.2.1 Aktuellt

Hälsoområdet är fortsatt en nationell kompetens, men intresset för europeisk koordination och samarbete har ökat sedan pandemin. Småland-Blekinge-Hallands engagemang kanaliseras till stor del genom *Hälsoplattformens* aktiviteter som dock inte begränsar övriga aktörer att ta del av möjligheter på den europeiska arenan.

Effektiva hälso- och sjukvårdssystem

Inom såväl europeiska som nationella nätverk pågår diskussioner, kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyten kring hur vi kan stärka och effektivisera hälso- och sjukvårdssystem. Utgångspunkten är som regel ett personcentrerat förhållningssätt samt en integrerad och samordnad vård. Småland-Blekinge-Hallands intresse kopplat till nära vård ligger väl i linje med dessa diskussioner. För att nyttja utvecklingsmöjligheter på den europeiska arenan är det därför relevant att i högre grad delta i forum där frågor lyfts, för att skapa strategiska kontakter, inhämta och sprida goda exempel och kompetens. SBHSS-plattformen är en bra utgångspunkt för detta arbete, vilket den tidigare workshopserien tillsammans med besöket i Emilia-Romagna visar exempel på.

Digitalisering är en viktig del av effektiviseringen av hälso- och sjukvårdssystemen. Det pågår arbete för att utveckla AI inom vården, samt att skapa ett europeiskt hälsodataområde, där man möjliggör delande av hälsodata samtidigt som individens integritet skyddas. Utformandet är relevant för såväl hälso- och sjukvård som hälsoinnovatörer att vara med och påverka.

Europeiska samarbetsplattformar

I ett europeiskt sammanhang blir samarbetsplattformar allt viktigare ingång till utbyte, samlärande, långsiktiga samarbeten med andra regioner och ökade möjligheter till EU-medel. För att kunna tillgodogöra sig nyttan och resultat krävs ett aktivt deltagande av experter från hemmaplan. Smart specialisering spelar en roll för samverkan inom hälsoinnovation. Inom Horisont Europa finns partnerskapet *European partnership on transforming health and care systems*, vilket tydligt omfattar hälso- och sjukvårdsansvariga samt bygger på tidigare partnerskap som exempelvis inom hälsosamt åldrande.

EU-finansiering inom hälsa 2021–2027

2021–2027 kommer det finnas flera möjligheter till finansiering kopplat till hälsa. En av nyheterna är EU:s hälsoprogram *EU4Health*, som fått en fyrdubblad budget. EU4Health ska både ta sig an de direkta behoven som uppstått i samband med Covid-19 och mer långsiktiga utmaningar för att stärka hälso- och sjukvårdssystemen. Även inom forsknings- och innovationsprogrammet Horisont Europa ses stora satsningar på hälsa. För hälsoinnovation finns även *Initiativet för innovativ hälsa* (IHI) som är ett offentligt-privat partnerskap mellan EU och europeiska livsvetenskapsindustrier. Målet är att omvandla hälsovetenskap och innovation till konkreta fördelar för patienter och samhälle, samt säkra att Europa ligger i framkanten för tvärvetenskaplig, hållbar och patientcentrerad hälsoforskning. För finansiering under programmet planeras utlysningarna att komma under mitten av 2022. *Programmet för ett digitalt Europa* kan innebära nya möjligheter till finansiering kopplat till digitalisering och e-hälsa, alltifrån offentlig sektors omställning till utveckling av artificiell intelligens. *Erasmus+* kan öppna upp för ökade medel knutna till insatser för kompetensförsörjning.

Viktiga frågor:

- Utveckling av nya och befintliga samarbetsplattformar
- Finansieringsmöjligheter 2021–2027

1.3 Digitalisering

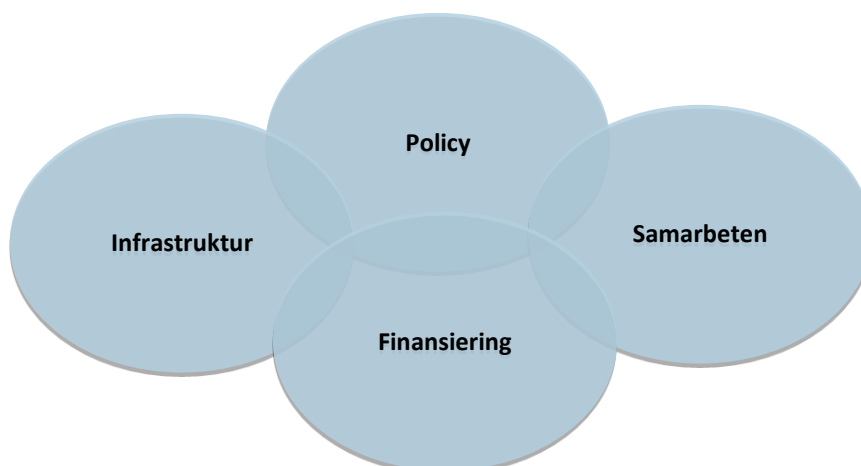
EU-kommissionen har utnämnt åren fram till 2030 som EU:s digitala decennium och pekar på behovet av genomgripande samhällsomställningar. Under Covid-pandemin uppmärksammades inte bara möjligheterna med digitaliseringen för att kunna ställa om arbete, studier och andra engagemang till virtuellt format, utan även utmaningarna för att kunna genomföra den digitala omställningen. Dessa utmaningar ställer höga krav på utbyggnad av digital infrastruktur, digitala kompetenser, cybersäkerhet, datadelning och AI för den regionala utvecklingen, i synnerhet då de är sektorsöverskridande, vilket kräver koordinering av både aktörer och resurser.

Från att debatten i hög grad handlat om bredbandskapacitet, ser vi idag att det handlar om mycket mer än så. På EU-arenan hanteras nu frågor om hur vi kan sätta ramar för äganderätt, tillgång och användning av vår data. Den lokala och regionala nivåns engagemang blir uppenbar när vi talar om EU:s ramar för offentliga digitala tjänster, men även för samordning för att snabbt hjälpa näringslivet att anpassa verksamheten. Våra lärosäten berörs bland annat av utvecklingen av ett *uropeiskt öppet vetenskapsmoln (Science Cloud)* som öppet datautrymme för vetenskap, forskning och innovation. Redan nu hanteras flera lagförslag om bland annat artificiell intelligens (AI) och data. Ett förslag om en reglering om cybersäkerhet är på ingång och arbetstakten lär inte minska framöver – ambitionerna ovan ska nås till 2030. I en situation där den svenska lokala- och regionala nivåns intressen inte tydligt förs fram av någon svensk medlemsorganisation eller myndighet, finns det anledning för aktörer i Småland-Blekinge-Halland att följa diskussioner på EU-arenan om både lagstiftning och initiativ.

EU:s arbete handlar inte bara om lagstiftning, utan för den lokala och regionala nivån är även de ekonomiska styrmedel EU erbjuder högst intressanta. Finansieringen handlar inte bara om det särskilda *EU-programmet för ett digitalt Europa*, utan digitalisering ingår även som en aspekt i flera av EU:s övriga tematiska program. Konsten blir för oss att koppla ihop det horisontella digitala området med våra andra respektive arbetsområden och dess aktörer, samt att påverka programutlysningar utifrån våra regioners och lärosätens behov.

Brysselarenan är en viktig samlingsplats för att identifiera europeiska projekt- och samarbetspartners både i finansierings- och policysammanhang. Samarbeten ger inte bara större genomslag vid påverkansarbete, utan utvecklar även den regionala verksamheten genom erfarenhetsutbyten och ökar chanserna till projektfinansiering från EU som ofta förutsätter att man ingår i samarbeten med andra för att utveckla lösningar för gemensamma utmaningar. Våra ägares deltagande i en europeisk i ansökan för en digital innovationshubb kan således få fördelar för våra ägare och dess aktörer. Att delta i den här typen av större samarbeten är betydelsefullt eftersom arbetsmetoden att knyta ihop en mängd kompetenser och resurser till ett större samarbete har lyfts i flera EU-sammanhang.

Mot bakgrund av EU:s initiativ och medlemmarnas prioriteringar 2022 bedömer vi att bevakning och aktivitet bör fokuseras på följande områden:

1.3.1 Aktuellt

Pandemin och den digitala & gröna omställningen har understrukt behovet av snabb utveckling av samhällets digitalisering. En oklar ansvarsfrågan för digitalisering på lokal och regional nivå i Sverige spelar en avgörande roll för våra ägares möjligheter att fortsätta utveckla Småland-Blekinge-Halland.

Policy

Under 2022 ser vi förslag som bland annat kommer påverka regioner och andra aktörer runt om i Europa och hur de arbetar med digitalisering, bland annat för artificiell intelligens (AI), cybersäkerhet och data. Förslaget till *Dataakten* som presenterades av EU-kommissionen i februari ämnar göra data mer tillgängligt och innehåller regler om vem som kan använda och få åtkomst till vilka data för vilka ändamål. Data, dess delning och åtkomst, är viktigt för flera sektorer och våra regioner och lärosäten för att kunna använda data på bästa sätt för att utveckla samhällsservicen. Regleringen för AI befinner sig under slutförhandlingar i EU-parlamentet, men det finns ännu möjligheter att försöka påverka förslaget till *cybersäkerhetsakten* som förväntas presenteras under tredje kvartalet av 2022. Med hänsyn till den osäkerhet som råder på svensk nationell nivå om vem som ansvarar för de digitala frågorna finns anledning att följa och engagera sig i den europeiska policyutvecklingen som kommer ha påverkan på regional nivå.

Infrastruktur

EU-kommissionens mål är att Europa ska vara den mest uppkopplade kontinenten 2030. Den digitala infrastrukturen är ett av målen under EU:s digitala decennium för att stärka det digitala oberoendet och tydligt fokusera på den digitala infrastrukturen genom säkra, högpresterande och hållbara digitala infrastrukturer. Utgångspunkten är att säkra snabbt internet åt alla och 5G överallt. I februari avslutades ett samråd för EU-kommissionens föreslagna översyn av riktlinjer för statligt stöd till bredbandsnät och de nya bredbandsriktlinjerna förväntas antas under mitten av 2022. EU:s mål påverkar regionernas ansvar för utbyggnaden av bredband för att uppfylla målen, därför är det av vikt att följa utvecklingen på EU-nivå.

Finansiering

Som det sektorsöverskridande område som digitalisering är kan investeringar hittas i flera av EU:s finansieringsprogram. Framför allt finns *Programmet för ett digitalt Europa* som erbjuder strategisk finansiering för att stödja projekt inom högpresterande datorsystem, cybersäkerhet, AI, avancerade digitala färdigheter och säkerställningen av en bred användning av digitala teknologier genom hela ekonomin och samhället. Då flera områden är av intresse för våra regioner och lärosäten är det av betydelse att bevaka utlysningarna inom programperioden 2021–2027. Programmet riktar sig särskilt till att fylla gapet mellan forskning av digitala teknologier, dess implementering och för forskningsresultaten att nå marknaden. Finansiering för digitalisering finns även inom *Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF Digital)* för digital infrastruktur, *Erasmus+* för kompetenser och utbildning och *Horisont Europa* för forskning och innovation.

Samarbeten

För att öka chanserna till projektfinansiering från EU förutsätts ofta att man ingår i samarbeten med andra för att utveckla lösningar för gemensamma utmaningar i Europa. Dessutom ger samverkan större genomslag vid påverkansarbete och utvecklar den regionala verksamheten genom erfarenhetsutbyten. Digitaliseringen rör sig över nationsgränserna, därför krävs även samarbete över gränser. För detta är Brysselkontorets ingångar till nätverk så som ERRIN ett bra verktyg för att hitta olika samarbetspartners för projekt kopplade till digitalisering.

Viktiga frågor:

- Policypåverkan för EU-initiativ, lagförslag och EU-program
- Finansieringsmöjligheter 2021–2027
- Utveckling av samarbeten på nationell och europeisk nivå

1.4 Energi och drivmedel

För att nå målen i EU:s klimatlag om att uppnå klimatneutralitet till 2050 och reducera CO2-utsläppen med 55 procent till 2030, har EU-kommissionen lanserat en rad omfattande initiativ kopplade till energiförbrukning och drivmedel. Bygg- och transportsektorerna står för en stor del av de europeiska utsläppen och behöver drastiskt reduceras för att uppnå klimatmålen.

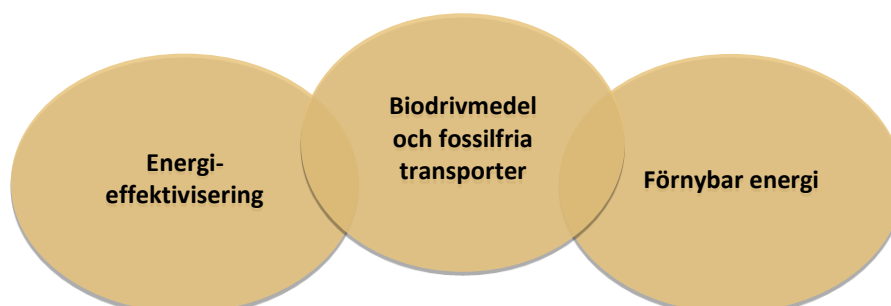
Byggnader står för runt 40 procent av EU:s energianvändning och 36 procent av EU:s energirelaterade utsläpp. EU riktar därför flera åtgärder mot just grön omställning inom bygg- och anläggningssektorn. Det handlar om allt från åtgärder för att stödja utveckling och innovation, till reglering av sektorerna. Gällande energieffektivisering är direktiven kring energieffektivitet, byggnaders energiprestanda och förnybar energi särskilt prioriterade. Förslagen innehåller en hel del detaljstyrning som riskerar att leda till omfattande kostnader för offentlig sektor med stora fastighetsbestånd. Brysselkontoret ser samtidigt positivt på ökade möjligheter för tekniskt och ekonomiskt stöd för att uppmuntra en ökad renoveringstakt. Renoveringssatsningarna innebär därtill möjligheter för Småland-Blekinge-Hallands spetskompetens kring hållbar träbyggnation.

Utsläppen från transportsektorn utgör på liknande vis en omfattande del av EU:s utsläpp av växthusgaser och kommer att behöva reduceras med 90 procent för att uppnå klimatneutralitet till 2050. En av de grundläggande delarna är alternativa bränslen och transportsätt, men också att nyttja möjligheterna som digitalisering innebär. Biodrivmedel innefattar all typ av biobaserad energi för alla användningsområden och är ett av de alternativa bränslen som det satsats på i Sverige. Dock är detta en fråga som fortsätter att skapa diskussion inom EU. Meningskiljaktigheterna rör ofta biodrivmedlens hållbarhet, i synnerhet vad gäller grödobaserade alternativ, men även hur koldioxidutsläpp ska beräknas. Diskussionen och lagstiftningen är inte koncentrerad till ett område, vilket därmed kräver en bred bevakning av områden såsom utsläppshandel, energi, statsstöd, förnybar energi och biologisk mångfald.

Den grundläggande frågan kring biobaserad energi handlar om huruvida den kan anses vara hållbar utifrån klimat- och energiaspekter. Detta påverkar huruvida bioenergi och biodrivmedel kan tillgodoräknas som hållbar energi, med påverkan för både el, värme och transport. Brysselkontoret arbetar aktivt genom uppdrag från våra regioner med att påverka lagstiftning kopplad till biobaserad energi och för att tillsammans med andra parter verka för bra och teknikneutrala villkor för hållbarhetsarbetet hos våra medlemmar. På många sätt står biogasens framtid på spel.

För att stötta utvecklingen av fossilfria transporter avser EU i programperioden 2021–2027 tillhandahålla medel via CEF, men även *Horisont Europa* och *EU:s innovationsfond*. Gällande renoveringssatsningarna är tillgång till nya lån och stöd helt avgörande på många håll i EU, detta trots att energieffektivisering i grunden är lönsam. Vad gäller forskning och innovation väntas fortsatta satsningar i kommande programperiod via *Horisont Europa*, men även via andra program. Som en aktiv medlem i nätverket ERRIN:s arbetsgrupp för bioekonomi har Brysselkontoret goda möjligheter att koppla samman innovativa insatser och kluster med kompetenser i andra europeiska regioner.

Mot bakgrund av EU:s initiativ och medlemmarnas prioriteringar under 2022, bedömer vi att bevakning och aktivitet bör fokuseras på följande områden:

1.4.1 Aktuellt

EU-kommissionens insatser och investeringar på områden relaterade till energi och bränslen ökar. Det innebär ytterligare möjligheter men också hot för Småland-Blekinge-Halland, och det är således relevant att våra medlemmar fortsätter sitt europeiska engagemang och påverkansarbete inom dessa områden.

Energieffektivisering

Kommissionens strategi för att fördubbla energieffektiviseringstakten och samtidigt skapa jobb genom renovering av byggnadsbeståndet i Europa, den så kallade *renoveringsvågen*, omfattar styrmedel såsom minimistandarder för existerande byggnader och djuprenovering, nya regler för energideklarationer, digitala loggböcker, digitalisering och elbilsladdning.

Direktivet om energieffektivitet (EED) föreslås revideras i flera delar. Det omfattar bland annat en höjning av EU:s bindande energieffektiviseringsmål och att principen om energieffektivitet först ska tillämpas vid offentliga beslut om planer, policy och investeringar. Det ställs också krav på att offentlig sektor ska reducera energianvändningen med 1,7 procent per år och en årlig renoveringstakt på 3 procent av den totala golvytan. Därtill kommer krav på upphandling av energieffektiva produkter inom offentlig sektor och ytterligare reglering kring fjärrvärme och fjärrkyla.

Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) föreslår att runt en fjärdedel av EU:s byggnader ska renoveras kraftfullt på 8 år. Nya byggnader ska vara "nollutsläppsbyggnader" från år 2030, och redan 2027 för upphandlande myndigheter. Lagförslagen riskerar att få stora konsekvenser för våra regioner och på svenska offentliga sektorn generellt, då det svenska byggnadsbeståndet redan nu anses ha god energistandard. Tillsammans med andra svenska regioner kan Brysselkontoret föra fram våra regioners perspektiv för påverkan av förhandlingarna.

EU-kommissionens kommande förslag om nytt *direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse* har också bäring på energianvändning. Avloppsinfrastrukturen är på många håll i Europa åldrad och det uppdaterade direktivet kan komma att innebära både ökade miljökrav och möjligheter till europeisk finansiering.

Förnybar energi

I EU-kommissionens förslag för att revidera EU:s *Direktiv för förnybar energi (RED III)* föreslås att EU:s mål för andel förnybar energi 2030 höjs från 32 procent till 40 procent, samt att även delmålen för bland annat värme- och transportsektorn justeras upp. Åtgärder föreslås också för att främja vätgas i transport- och industrisektorerna, energisystemintegration och ökat samarbete mellan medlemsstaterna om produktion av förnybar energi. Förslaget innehåller även skärpta hållbarhetskrav och ökad rapportering för bioenergi, vilket riskerar att leda till ökad administrativ börda för Småland-Blekinge-Hallands regionala aktörer.

Biodrivmedel och fossilfria transporter

Genom att underlätta för användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser såsom biometan och vätgas, ska EU-kommissionens *förslag till ändringar i EU:s regelverk för gas* verka för en utfasning av fossila bränslen på EU:s gasmarknad och samtidigt bidra till energitrygghet. Ett annat förslag med bäring på biodrivmedel är revideringen av *direktivet om CO2-normer för lätta fordon* som Brysselkontoret på beställning från Region Kalmar län arbetat aktivt med under våren. Endast nollutsläpssfordon kommer tillåtas från 2030 och hur detta beräknas, baserat på direkta utsläpp eller livscykel, har betydelse för biogasdrivna fordons framtid. Gasfordon riskerar att klassificeras som icke miljövänliga, vilket även påverkar biogasmarknaden om ingen särskiljning görs på biogas och fossil gas.

Viktiga frågor

- Synen på bioenergens framtida roll och fortsatta användning
- Policyförslag kring energieffektivisering och renovering av byggnader

1.5 Kompetensförsörjning

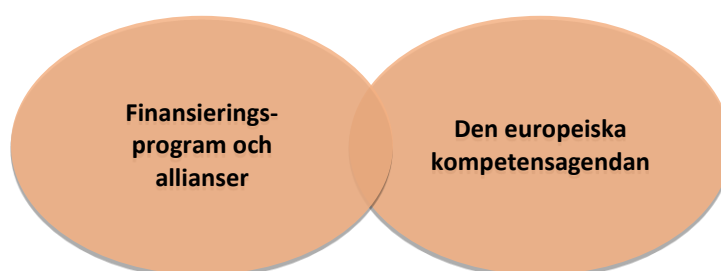
Europeiska demografiska prognoser pekar på minskad tillgång till arbetskraft i många av EU:s medlemsländer och regioner, vilket sker i kombination med den digitala och gröna omställningen i vårt samhälle. Det innebär utmaningar för att säkerställa nödvändig kompetensförsörjning i tider då kraven på kompetens förändras i takt med industriell modernisering och ovannämnda omställningar. Europeiska kommissionen stöder därför europeiska samarbeten som avser att hitta gemensamma lösningar för branscher med stort kompetensbehov. Detta eftersom kompetensförsörjningen är ett gränsöverskridande område som behövs på såväl europeisk, nationell och lokal nivå som inom och mellan olika sektorer.

Europeiska kommissionen tagit fram en *kompetensagenda* för att möta utmaningar och möjligheter som pekats ut kopplat till pandemin och den gröna och digitala omställningen. Agendan syftar till att hjälpa individer och företag att utveckla fler och bättre kompetenser. Utifrån lärdomar från pandemin, ska dessa kompetenser användas för att bygga resiliens, alltså motståndskraft, återhämtningsförmåga och kapacitet till egenförsörjning, samt säkerställa social rättvisa genom exempelvis tillgång till utbildning och livslångt lärande för alla överallt i EU, samt stärka hållbar konkurrens baserat på den *Gröna given*. Inom agendan erbjuds ett flertal möjligheter som kan vara intressanta för våra regioners och lärosätens kompetensförsörjningsbehov.

Pandemin har att påskyndat den digitala omställningen som krävs av samhället, vilket med rätt kompetenser kan erbjuda möjligheter, men utan rätt kompetenser snarare bli en utmaning. Detsamma gäller kompetenserna som behövs för den gröna omställningen, både för att utveckla befintliga arbetsplatser och skapa nya. Dessa kompetenser behövs även för att bli attraktivare på arbetsmarknaden inom de nyskapade och grönare och/eller digitala sektorerna med arbeten som kräver nya kompetenser.

Tidigare har Europeiska socialfonden (ESF) använts framgångsrikt av våra regioner för kompetensförsörjning. ESF spelar en fortsatt roll för regioners arbete med arbetsmarknadsåtgärder och kompetensförsörjning, likväl har EU:s sektorsprogram fått en större roll och svarar mot både det växande kompetensbehovet och möjligheten att använda flera EU-program i synergier, även för uppskalning av projekt. Särskilt intressant för den regionala nivån är de möjligheter som EU:s program för livslångt lärande Erasmus+ erbjuder, genom flera delprogram och som numera ger möjligheter att stödja regionala branschspecifika kompetensinsatser. Detta bygger på logiken att tillväxt inom ett område (sektor) kommer generera ett växande behov av rätt kompetenser till den specifika sektorn. Kompetensprojekt kan till exempel fokusera på yrkesutbildning, matchning från skola till arbetsliv, validering, specifika branschkompetenser och universitetssamarbeten. Med regionernas smarta specialiseringsstrategier på plats, kan EU:s fonder stärka kompetensbasen för regionernas prioriteringar. Vid sidan av Erasmus+ förväntas fler av EU:s finansieringsprogram erbjuda möjligheter att möta kompetensbehov utifrån olika tematiska behov. Projekt måste inte vara tematiskt bundna till endast det specifika tematiska finansieringsprogrammet, utan kan till exempel handla om att använda digitaliseringsmedel för kompetensförsörjning eller kompetensförsörjningsmedel för livsmedelsutveckling.

Mot bakgrund av EU:s initiativ och medlemmarnas prioriteringar 2022 bedömer vi att bevakning och aktivitet bör fokuseras på följande områden:

1.5.1 Aktuellt

I omställningen till det moderna samhället är det intressant för ägarna att nyttja EU:s verktyg för finansiering och samarbeten för att bättre kunna använda sina styrkor och möta såväl nuvarande som nya kompetensförsörjningsbehov.

Den europeiska kompetensagendan

För att hjälpa individer och företag att utveckla fler och bättre kompetenser, finns ett flertal möjligheter i EU-kommissionens kompetensagenda som kan vara av relevans för våra ägare. Agendan består av 12 olika åtgärder, samt länkas till EU:s digitala strategi, industristrategi och strategi för små och medelstora företag, återhämtningsplanen för EU och ökat stöd för ungdomsanställning. I agendan ingår till exempel *European University Initiative* (EUI) som är högst relevant för våra lärosäten, bland annat för samarbete i Europa och för ökat inflytande över europeisk utbildningspolitik. Även så kallade *individuella utbildningskonton* (digitala plånböcker för att förenkla utbildningsmöjligheter för alla vuxna i arbetsför ålder) och *mikromeriter* (certifiering för genomförd kurs och bevisad färdighet, kunskap eller kompetens) som ingår i agendan är relevant för våra ägare då de kan användas för alla nivåer och typer av lärande oavsett om det är grundläggande, tekniskt eller akademiskt.

Finansieringsprogram och allianser

EU:s program för livslångt lärande, *Erasmus+*, som fått större budget i nuvarande programperiod kan nyttjas för kompetensinsatser på den regionala nivån. Erasmus+ fokuserar på strategiska partnerskap mellan europeiska organisationer och sektorer och innehåller flera delprogram för erfarenhetsutbyten och europeiska samarbeten som kan vara av intresse för Småland-Blekinge-Hallands medlemmar. Följande programdelar kan bistå ett ökat samarbete mellan regioner, lärosäten och fler aktuella aktörer för att tillsammans öka och utveckla kompetensförsörjningen:

Branschs specifika kunskapsallianser kan tillgodose kompetensbehov och anpassa yrkesutbildning till den moderna arbetsmarknadens behov med projekt som ska främja kvalitet, innovation och internationalisering i sektorer med kompetensbrist, inom branscher så som teknik och tillverkning, handel, it/digitalisering, miljöteknik, kulturella och kreativa näringar, hälso- och sjukvård och turism;

Kunskapsallianser avser att öka samarbetet mellan universitet, högskolor och företag i olika europeiska länder och stärka innovationskapaciteten för den högre utbildningen, samt att utveckla entreprenörskap bland personal och utveckla innovativa metoder i undervisningen;

Yrkeskunskapscentrum (Centres of Vocational Excellence) ska främja partnerskap mellan yrkesutbildningar och intressenter i regionala innovationssystem, med målet att erbjuda yrkesprogram och kompetensinsatser som ska möta aktuella och framtida kompetensbehov inom utvalda sektorer. För att utgå från regionala kompetensbehov ska projekten vara förankrade i regionala strategier för regional utveckling, innovation och/eller regionens smarta specialiseringsstrategi;

Kompetenspakten (Pact for Skills) ska som del av kompetensagendan erbjuda hubbar av nätverk, resurser och kunskap och vägledning.

Resterande finansieringsprogram i EU är bland annat Programmet för ett *digitalt Europa* med fokus på digitala kompetenser, *EU4Health* för utbildnings- och utbytesprogram för hälso- och sjukvårdspersonal och *Invest-EU* för att främja innovation och nya jobb i EU, samt bidra till ekonomisk återhämtning bland annat genom sociala investeringar och kompetens.

Viktiga frågor:

- att i högre grad nyttja EU:s tematiska program för kompetensutveckling kopplat till ägarnas styrkeområden

1.6 Hållbar mobilitet

Klimatvänlig transport är sedan länge en central fråga inom EU:s transportpolitik som ska bidra till ett sammankopplat och hållbart Europa. Detta har ytterligare förstärkts genom EU:s *Gröna giv* som är ledande för EU-kommissionens arbete. EU driver på för en omställning av det europeiska transportsystemet med målet att EU ska vara klimatneutralt år 2050. Transporter står för cirka 25 procent av EU:s totala utsläpp av växthusgaser och för att uppnå klimatneutralitet behöver utsläppen från transporterna drastiskt reduceras med 90 procent.

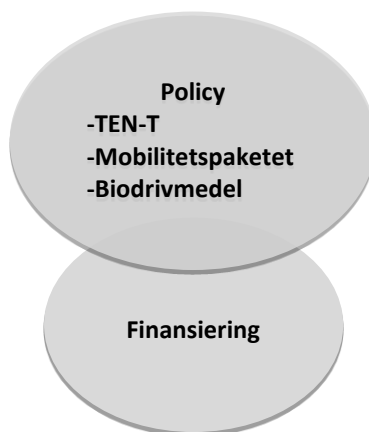
Till grund för EU:s transportpolitik ligger EU-kommissionens strategi för hållbar och smart mobilitet. Politiken ska genomföras via bland annat det *Transeuropeiska transportnätverket* (TEN-T), vilket är EU:s plan för att sammanlänka transportkorridorer i Europa med visst stöd av EU-medel. Ett väl sammankopplat Europa utgör grunden till en fungerande fri rörlighet av varor och personer, och därmed också förutsättningarna till regional utveckling, ekonomi och arbetsmarknad. I en tid där viljan till rörlighet växer parallellt med vår ökade påverkan på klimatet, står EU och världen i stort inför monumentala utmaningar som bara kan lösas genom omfattande förändringar av våra gemensamma strukturer och livsstil.

I slutet av förra året presenterade EU-kommissionen ett mobilitetspaket med bäring på Småland-Blekinge-Hallands regioner. Det enskilt största förslaget i paketet utgörs av en uppdatering av TEN-T-förordningen. Nyheter i den föreslagna förordningen är bland annat att senast år 2040 slutföra särskilt prioriterade delar av nätverket. En annan nyhet med bäring på Småland-Blekinge-Halland är att städer med 100 000 invånare nu också klassificeras som så kallade urbana noder eller urbana knutpunkter. Halmstad och Jönköping faller därmed under den nya klassificeringen av urbana noder och det kommer att vara viktigt att bevaka vilka krav och möjligheter detta innebär.

Alternativa drivmedel och transportsätt ses som en förutsättning för att nå klimatmålen. I detta sammanhang är framtida förutsättningar för biodrivmedel av betydelse för aktörer i Småland-Blekinge-Halland. Precis som vätgas lyfts fram som en pusselbit för hållbara transporter, ses digitaliseringen som en möjliggörare för nya transportsätt, system och en fossilfri sektor.

Runt om i Europa pågår ett intensivt arbete med att hitta nya smarta lösningar för rörlighet i stad och landsbygd och många goda exempel finns att hämta för Småland-Blekinge-Hallands ägare. Detta inte minst genom de projekt och matchmaking-evenemang som anordnas av Brysselbaserade nätverk.

Mot bakgrund av EU:s initiativ och medlemmarnas prioriteringar 2022 bedömer vi att bevakning och aktivitet bör fokuseras på följande områden:

1.6.1 Aktuellt

Transport är en fråga där ägarna till viss del har olika intressen, vilket påverkar Brysselkontorets arbetssätt. Flera frågor såsom fossilfria transporter, nya transportlösningar och effektivare transportsystem är dock av generellt intresse för alla. EU vill till exempel främja utvecklingen av multimodala transportsystem där man även integrerar nya transportsätt såsom drönare och automatiserade fordon. Digitalisering ses som grundläggande för denna utveckling.

Policy

Paketet för effektiv och grön mobilitet

Det nya *paketet för effektiv och grön mobilitet* innehåller förslag till revidering av TEN-T-förordningen. Förslaget till ny TEN-T-förordning är omfattande och innehåller tekniska dokument som kräver djupare analys. Något som kan vara särskilt relevant att se närmare på är *urbana noder* och vilka krav och möjligheter detta innebär då Halmstad och Jönköping nu har denna klassificering. Bland annat ökar ansvaret för de urbana noderna att ta fram strategiska mobilitetsplaner. Där kan det även komma att ställas ökade krav på datasamling och administration, att koppla samman olika transportmedel samt ökade krav på rapportering och tillgänglighet för alternativa bränslen och överflyttning av gods.

Paketet innehåller även förslag om uppdatering av direktivet om intelligenta transportsystem, ett nytt ramverk för hållbara transporter i städer, samt uppdatering av direktivet om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen. Förslagen syftar till att snabba på omställningen till en hållbar transportsektor och kommer sammanlagt att innebära båda utmaningar och möjligheter för våra regioner.

TEN-T

Översynen av TEN-T-sträckorna är i och med EU-kommissionens förslag över för denna gång, men i ett längre perspektiv kan nya möjligheter till utvidgade sträckningar komma i och med nästa översyn 2030. För att få inflytande på nästa översyn, krävs att ett strategiskt arbete inleds många år i förväg. Ändringar av TEN-T kräver uppbackning från nationell nivå, men även från EU-kommissionen och Europaparlamentet. I påverkansarbetet kan samordnade gränsöverskridande insatser ge en starkare röst i argumentationen och tydligare visa på ett europeiskt mervärde av investeringar i våra regioner.

Finansiering

EU:s CEF-program (fonden för ett sammanlänkat Europa) är ett viktigt instrument för att finansiera färdigställandet av *TEN-T*, men även för att främja hållbara och smarta transportsystem. Programmets gröna ambition är tydligt med 60% öronmärkt till satsningar med positiva effekter för klimatet (infrastruktur, alternativa bränslen, tåg etc.). *CEF* är dock inte den enda finansieringskällan för transportrelaterade projekt. Program såsom *Horisont Europa* och *Programmet för ett digitalt Europa* bör kunna medföra möjligheter för våra ägare. Även *Faciliteten för återhämtning* (RFF) kommer i Sverige att nyttjas till transportrelaterade insatser. För aktörer i Småland-Blekinge-Halland är det av intresse att bevaka möjligheter i form av utlysningar och samarbeten, bland annat genom engagemang i nätverket ERRIN.

Viktiga frågor:

- Säkerställande av långsiktiga spelregler för biodrivmedel (för mer information om biodrivmedel, se kapitlet 1.4 Energi och Drivmedel)
- Ökade krav kopplat till förslagen i paketet om effektiv grön mobilitet inte minst för de urbana noderna

2. Övriga områden

2.1 Kriget i Ukraina

Osäkerheten kring kriget i Ukraina förutses påverka vårt samhälle på både kort och lång sikt. Som utfäst redan innan Rysslands anfall på Ukraina, har EU kraftfullt fördömt aggressionen och därefter har en rad sanktioner införts med bred enighet bland medlemsstaterna. De redan höga energipriserna spås hålla i sig, eller till och med öka, vilket leder till ökade kostnader för samhället i stort. Ytterligare sanktioner som diskuteras är ett totalt embargo av rysk olja och naturgas. Med EU:s stora energiberoende gentemot Ryssland, förutses ett embargo få mycket stora konsekvenser för både tillgång till och kostnad för energi, vilket i sin tur bedöms påverka Europas ekonomi mycket negativt.

Mot denna bakgrund presenterade EU nyligen en strategi för att kraftigt minska beroendet av ryska fossila bränslen innan årsskiftet och påskynda energiomställningen. Tillsammans med insatserna som behövs för att nå uppsatta klimatmål, kan den sammantagna energiomställningen bli påtaglig. Investeringar i alternativa energikällor förväntas därför påskyndas och det i sin tur påverkar utvecklingen av havsbaserad vindkraft, vätgas, biogas och solenergi. Denna utveckling har redan lett till diskussioner på EU-arenan om hur energisystemet i sin helhet påverkas på lokal och regional nivå och mellan länder. Minskade leveranser från Ukraina och Ryssland av spannmål, majs och raps samt ämnen för tillverkningen av gödningsmedel, innebär högre omkostnader för svenska jordbrukare och högre livsmedelspriser för svenska konsumenter.

Sedan kriget i Ukraina inleddes befinner sig miljontals ukrainare på flykt. Beräkningarna om hur många flyktingar som Sverige kommer ta emot skiljer sig åt och ingen vet hur många som kommer återvända. På lång sikt kommer migrationen medföra både utmaningar och möjligheter för integration och arbetsmarknaden. En ökad migration framöver från andra delar av världen som följd av höjda livsmedelspriser och svält kan inte uteslutas.

För närvarande tycks EU stå enade och vara beredda till långtgående sanktioner och det finns i dagsläget inte någon uttalad plan för att återgå till de förhållanden som rådde innan kriget. Eftersom vi därtill får räkna med att det tar tid att ställa om produktionen i EU:s medlemsstater, finns det anledning att tro att ovannämnda effekter kan bli långvariga. Det är möjligt att kriget kommer påverka allokeringen av EU:s resurser på yttre säkerhet och diskussionen om ett gemensamt försvar, förslagsvis mot cyberattacker som ökat i spåren av vårt moderna digitaliserade samhälle.